

Z A N A Š E S E L O

DUGOTRAJNO KRVOMOČENJE — KRVOTOPLJENJE GOVEDA

Okvako oboljela goveda izlučuju s mokraćom dulje vrijeme veće ili manje količine krvi. Ova se bolest javlja po cijelom svijetu, no nije svugdje jednako učestala. Javlja se i kod nas u stanovitim krajevima dosta često, naročito u Lici, Kordunu i Dalmaciji, i to obično kod starijih goveda.

Nažalost nisu još do danas ustanovljeni uzroci ove bolesti. Neki misle, da ulogu igraju stanovita područja odnosno krme, pa se sumnja na kisela i močvarna tla s premalo vapna i fosfora odnosno na različite otrovne biljke (žabnjače, bujad-paprat). Drugi opet sumnjaju na zarazu različitim bakterijama odnosno na različite nametnike. Neki opet misle, da bolest izazivlje prehlada ili pijenje prehladne vode ili pak povećani trbušni organi, koji pritištu na mokraćni mjehur (burag, povećana maternica). No nikome nije još uspjelo ni do danas dokazati pravi razlog.

U početku bolesti goveda, i to pretežno krave, izlučuju bezbolno manje količine crvene ili tamnocrvene mokraće, u kojoj se nalaze krvni ugrušci. Inače tako oboljela goveda ne pokazuju drugih simptoma, pa dobro jedu i preživavaju. Takovo stanje zna trajati sedmice, mjesece, dapače i godine. Kod steonih krava, kad se otele, nestaje češće tog krvarenja, ali se zna i pojačati. U daljem toku bolesti životinje daju sve manje mlijeka, gube sve više tek za hranu, pa mršave i slabe. Tada se primjećuju osim toga i znaci malokrvnosti: blijedilo sluznica, ubrzano disanje i ubrzan rad srca, pojačana žeđa i opora dlaka. Kod volova može se zadržati mokraćovod krvnim ugrušcima, pa tada pukne mokraćni mjehur i životinje uginu.

Kod uginulih ili zaklanih goveda pronalaze se promjene, najizrazitije u mokraćnom mjehuru, t. j. točkasta ili pjegasta krvarenja na sluznici, a ponekad i bradavičaste ili raku slične tvorbe.

Liječiti ovu bolest i s ovom stručnjaku vrlo je teško, često puta i nemoguće, naročito u zastarjelim slučajevima.

Da se spriječi pojava te bolesti, općenito se preporučuje odvodnjivati područ-

je i dubriti ga umjetnim gnojivom s vapnom; dušikom i fosforom. Treba dalje uništavati bujad, a ne smijemo je stavljati pod stoku ni kao stelju. Osim toga trebalo bi dodavati krmi vapnene soli (koštan) ili posije. Spominjemo i to, da je opaženo, kako su bolesne životinje ozdravile, kad su ih preselili u sasvim druge krajeve ili u druga dvorišta.

M. Š.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA DJECE

Zdravstvena zaštita djece naš je najvažniji i najpreči zdravstveni problem. **Naša djeca, naročito novorođenčad i dojenčad, pobolijevaju i umiru uvelike. Od 100 novorođenih njih 14 do 15, a u nekim krajevima i preko 20 i 25 ne navršuje prvu godinu života.** Kod drugih kulturnih naroda od 100 djece umire u 1. godini života svega 3-4, dakle 5 do 6 puta manje nego kod nas. Još je to strašnije ako to izrazimo u cijelim brojevima. Kod nas se rađa na godinu oko ½ milijuna djece. Od toga njih 70 do 75 tisuća umire u prvoj godini života. Kad bi dječja smrtnost bila onako niska kao kod drugih kulturnih naroda, kod nas ne bi umiralo na godinu više od 15-20 tisuća dojenčadi. Pedeset tisuća dojenčadi sretno bi preživjelo ovo najopasnije doba čovječjeg života i steklo najveće nade, da će doživjeti odraslu dob. Znamo naime, da od druge godine života smrtnost djece naglo pada, i 90% onih, koji sretno prežive prvu godinu doživjet će i odraslu dob i tako postati korisni članovi ljudske zajednice. To znači, da bi se od one prerano umrle djece njih oko 50 tisuća za dvadesetak godina uključilo u naš narodni život kao radnici, obrtnici, intelektualci, vojnici, domaćice i majke. **Dakle, radi svoje zaostalosti gubimo svake godine 50 tisuća korisnih članova narodne zajednice.** To je težak gubitak, a kako se ponavlja svake godine, trebalo bi o njem ozbiljno razmišljati i potražiti mu uzroke i lijek.

Koji su uzroci, da kod nas umire toliko djece? Ima ih više. Prvi i osnovni uzrok, koji obuhvaća i sve druge, jest opća higijenska neprosvjećenost i nestašica najosnovnijeg zdravstvenog odgoja. To se ne odnosi samo na radnike i selja-

ke, nego na sve slojeve bez razlike sve do intelektualaca, kojima također najčešće nedostaje higijenska kultura.

Jedna trećina dojenčadi, t. j. 4 do 5 od stotine njih umiru od prirodnih slabosti. Većina te djece umire, jer matere trudnice ne traže dovoljno ili nikako zdravstvenu zaštitu: one se slabo hrane, prenaporno rade za vrijeme trudnoće, boluju od raznih bolesti, žive u neznanju i nehigijenskim prilikama. Rad oko preporodajne zaštite djece nije još kod nas dovoljno široko organiziran, da bi zahvatio sve majke trudnice. A i tamo, gdje je organiziran majke se dovoljno ne služe njome.

Druga trećina djece umire, od probavnih smetnja i neispravne prehrane. Česte dječje proljeve, naročito ljeti, uzrokuje redovito zagađena hrana i voda. Naročito često boluje od proljeva umjetno hranjena dojenčad, jer niti je za njih hrana priređena, kako bi to nježni dječji želudac trebao, niti im neuka majka zna, kako da tu hranu sačuva od zaraze. Samo jedna muha, ako upadne u mlijeko, koje je namijenjeno djetetu, ili ako se prošeta po dudlici, može da bude uzrok dječje bolesti i stradanja. U našim zaostalijim krajevima, gdje majke same doje dijete, broj dječjih proljeva i smrti od proljeva kud i kamo je manji nego u naprednijim i bogatijim krajevima, gdje majka umjetno hrani ili dohranjuje dojenče, a nije upućena u higijensku priredbu hrane. Svaka majka, koja mora umjetno hraniti ili dohranjivati svoje čedo, treba da potraži savjet kod liječnika ili medicinske sestre, a to danas kod nas svako može u domovima nar. zdravlja i dječjim dispanzerima.

Ostatak dojenčadi umire od raznih drugih zaraznih bolesti, pa od bolesti dišnih organa. Nježni dječji organizam veoma je osjetljiv na promjene vanjske

temperature i za dišne infekcije, kojima je naročito izložen u društvu s odraslima, ako ovi nisu upućeni i ne čuvaju nježno dijete od zaraznih klica, koje odrasli redovito nose u svojim plućima, nosu i ustima i siju ih oko dojenčeta, kad kašlju, kišu, govore, pogotovo kad ga cjeplivaju.

Zato bi prvi korak u našoj zdravstvenoj zaštiti djece trebao da bude zdravstveni odgoj majka i ostalih odraslih, koji dolaze u dodir s dojenčadi.

Dr. Eugen Nežić

RECEPTI

1. Sirni krafni

Potrebno: 500 g punomasnog svježeg sira, 2 jaja, 2 žlice brašna, malo soli, maslac.

Priprema: 500g svježeg sira protisnuti kroz sito i pomiješati s 2 jaja, malo soli i 2 žlice brašna. Miješati tako dugo, dok se ne dobije jednolična masa. Iz ove se tvore rukama, posutim brašnom, kuglice, koje se dobro ispeku u vrućem maslacu, pospu po želji šećerom i serviraju s vanili sosom.

2. Mlijeko sa čokoladom i jajetom

½ litre mlijeka, 4 cl čokoladnog sirupa i 1 svježe jaje dobro izmiješati ili mješalom za pravljenje »snijega« ili »miskserom«. Služiti hladno odmah nakon miješanja.

3. Svježi sir s voćem

250 g svježeg sira, 2 naribane jabuke, 2 naribane kruške, ½ litre vrhnja, šećera po ukusu i molo limunova soka temeljito izmiješati, pa nakon toga dodati 2 žlice krupno tučenih ili mljevenih oraha. Sve dobro pomiješati i servirati.

NAŠE MLJEKARE

NAŠ SASTANAK S PROIZVOĐAČIMA

Bjelovarska mljekara je proradila 1. svibnja godine 1951. Od toga dana pa do 16. lipnja 1954. bila je pogon Gradske mljekare — Zagreb. Nakon toga postaje samostalno poduzeće pod nazivom »Mljekarska industrija — Bjelovar«.

Do odvajanja od Gradske mljekare — Zagreb došlo je na inicijativu kolektiva samog poduzeća. Kad se mljekara samostalila, imala je u početku malen na-

kup mlijeka zbog malog terena, a kako kapacitet nije bio iskorišten, trebalo je povećati nakup mlijeka. Budući da se nije mogao proširiti teren, to je kolektiv donio zaključak da se poduzeće što tješnije poveže s proizvođačima mlijeka. Među ostalim donesen je zaključak, da se održe sastanci s proizvođačima, pa je s tim u vezi došlo s proizvođačima u najvećem našem sabiralištu Bulinac i do sastanka, kojem je prisustvovalo oko 500 proizvođača i oko 1.000 ostalih žitelja iz